

LA DICTADURA FRANQUISTA

2. DE “L'ÈPOCA BLAVA” A
L'ÀILLAMENT INTERNACIONAL
(1939 – 1950)

Portald'Història

L'ALINEACIÓ AMB L'EIX

- Acabada la guerra, Franco estava “en deute” amb els **règims italià i alemany** per l'ajut rebut durant la guerra.
- Setembre de 1939 ⇒ Esclat de la **Segona Guerra Mundial** (fins al maig – agost de 1945).
- **Identificació i aliança amb l'Eix** (de la *neutralitat* a la *no – bel·ligerència*, juny de 1940). Els sectors més “pro-nazis” de la Falange i sobretot el seu cap **Ramon Serrano Suñer** simpatitzaven amb l'entrada d'Espanya a la Guerra.

L'ENTRADA A LA GUERRA MUNDIAL

- Bona part dels dirigents de la Falange I també una part de l'Exèrcit era clarament favorable a l'entrada a la Guerra en el bàndol de l'Eix. Aquesta opció bel·licista i pronazi tenia com a cap visible al “*Cuñadísimo*”, el ministre d'Exteriors (octubre de 1940 – febrer de 1942) **Ramon Serrano Suñer**.

Imatges d'una visita de Serrano Suñer a Berlín, el setembre de 1940

LES ENTREVISTES D'HENDAIA I BORDIGHERA

- Entrevistes amb Hitler a **Hendaia** (octubre de 1940) i amb Mussolini a **Bordighera** (febrer de 1941) per preparar la intervenció espanyola a la guerra (**Operació Félix**).
- Finalment fou desestimada per les condicions econòmiques i territorials (al nord d'Àfrica) plantejades per Franco.

Entrevista d'Hendaia,
entre Hitler i Franco, el 23
d'octubre de 1940

Entrevista de Bordighera.
Mussolini, Franco i Serrano
Suñer. 12 de febrer de 1941

LA DIVISIÓN AZUL

- El règim de Franco va col·laborar activament en aquest període amb l'Eix (subministrament de primeres matèries i mà d'obra, col·laboració logística i de propaganda, i amb l'enviament de la *Divisió Azul* al front rus (juny de 1941 – octubre de 1943).

LA PARTICIPACIÓ A LA 2GM

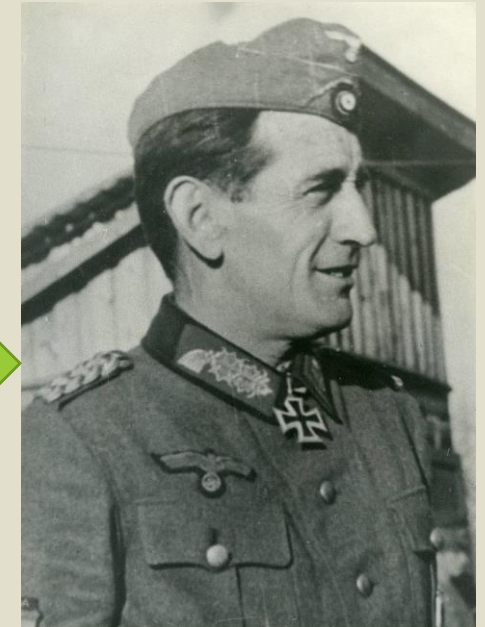
La *DIVISIÓN AZUL* va integrar-se a la 250 Divisió de la WEHRMACHT al front rus, entre juny de 1941 fins a la seva retirada l'octubre de 1943.

Van passar-hi uns 47.000 homes, entre ells molts oficials de l'Exèrcit, voluntaris falangistes però també soldats regulars.

Es calculen unes 5.000 baixes espanyoles dins la *División Azul*.

Les derrotes alemanys a l'Atlàntic, al nord d'Àfrica i a Stalingrad (1943), i les pressions del Regne Unit i els Estats Units a Franco, van provocar el canvi de l'estatus de “**no bel·ligerància**” al de “**neutralitat**”, i la retirada de la *División Azul*.

Agustín Muñoz Grandes, fou nomenat per Franco com a comandant en cap de la *División Azul*.
Ocupà després alts càrrecs en els governs franquistes.

L'ALLUNYAMENT DE L'EIX

- El retorn a la política de “neutralitat” va portar al Ministeri d'Assumptes Exteriors a l'aliadòfil **Francisco Gómez-Jordana** (l Comte de Jordana), que va afavorir l'allunyament de l'Eix i una política més favorable als britànics. Ocupà la cartera ministerial entre el setembre de 1942 i l'agost de 1944.
- Els darrers batallons de la *División Azul*, convertits en *Legión Azul*, foren repatriats el març de 1944. Un grup de fanàtics falangistes es van quedar voluntàriament al bàndol alemany integrats en les *Waffen-SS* i van participar en els darrers combats de la batalla de Berlín.

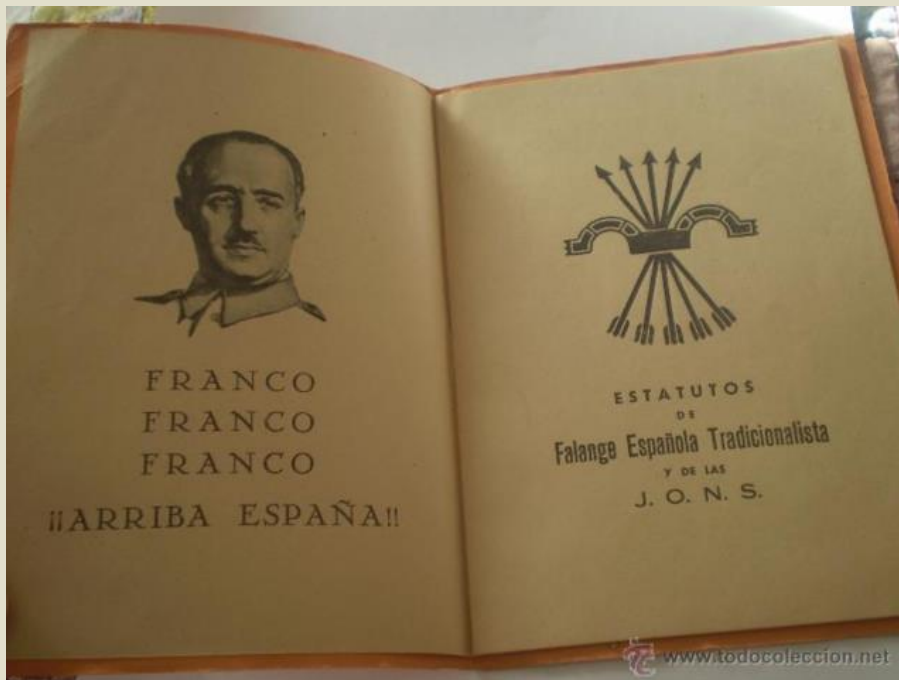
G. JORDANA

per Julián Angel

L'ALLUNYAMENT DE L'EIX II

- L'intent de minimitzar la identificació del règim espanyol amb els previsibles derrotats a la Segona Guerra Mundial va comportar una **creixent disminució de la parafernàlia feixistitzant** (eliminació dels cartells propagandístics pro-alemanys, substitució de la salutació amb el braç estirat, etc.)

- Sobretot, entre 1943 i 1945 es va produir una davallada en la quota de poder dels falangistes i de la FET y de las JONS, en favor d'altres “famílies” del règim, com els militars, els catòlics i els monàrquics.
- Al desembre de 1942, el propi Franco assumí personalment el control de la Junta Política de la FET y de las JONS.

1945 – 1949. L'AIÏLLAMENT INTERNACIONAL

Malgrat la condemna dels Aliats, aquests decidiren no intervenir directament sobre Espanya i van permetre la permanència del règim franquista, enfonsant així les esperances que els **exiliats republicans** havien dipositat en la victòria aliada sobre l'Eix.

El febrer de 1946, l'**ONU** condemnava el règim franquista i vetava l'entrada d'Espanya a la recent creada organització (resolució 39). Recomanava la **retirada dels ambaixadors**, però sense la ruptura total de relacions diplomàtiques.

Es va produir el tancament de la frontera francesa i, a la pràctica, una situació d'**aïllament comercial, cultural, polític i diplomàtic** gairebé absolut del règim franquista.

EL PLA MARSHALL I L'OTAN

L'aïllament suposà **un immens cost econòmic i social** per a Espanya, ja que impedia l'arribada de productes bàsics i retardava la recuperació del país. Espanya va quedar exclosa del **Pla Marshall** (a partir de 1947) amb el qual els Estats Units pretenien accelerar la reconstrucció d'Europa.

El Pla Marshall va repartir uns 13.000 milions de dòlars entre els països europeus entre 1948 i 1951 (sobretot al Regne Unit, França, Alemanya i Itàlia)

Espanya també va quedar exclosa de l'OTAN (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord), creada el 1949 com a una aliança militar de les potències occidentals, a l'empara dels Estats Units.

LES LLEIS FONAMENTALS DEL FRANQUISME I

CARTA DEL TRABAJO (1938)

Inspirada en la *Carta di Lavoro* italiana, i d'ideologia feixista. Creava els sindicats "verticals" i regulava la vida laboral i les relacions entre els "productores" i els empresaris.

LEY DE CORTES (1942)

Es van crear les *Cortes Españolas*, amb un caràcter consultiu i orgànic, sense poder legislatiu. Formada per procuradores de representació sindical, municipal i familiar.

FUERO DE LOS ESPAÑOLES (1945)

Establia els **drets i els deures** dels espanyols, amb una aparença liberal. Propugnava que l'exercici dels drets no podia en cap cas atemptar contra la unitat espirituals, nacional o social d'Espanya ...

LEY DE REFERÉNDUM NACIONAL (1945).

Establia que el Cap de l'Estat podia sotmetre a **referèndum** les qüestions que li semblés convenient, amb caràcter consultiu. Podien votar homes i algunes dones majors de 21 anys.

LEY DE SUCESIÓN EN LA JEFATURA DEL ESTADO (1947)

Es declarava a Espanya com a **Regne**, i a Franco com a **Cap d'Estat vitalici** i amb dret a nomenar **successor amb el títol de Rei**. Llei sotmesa a referèndum, en el qual va votar gairebé el 90% del cens, i amb un 93% de vots a favor.

EL MANIFEST D'ESTORIL

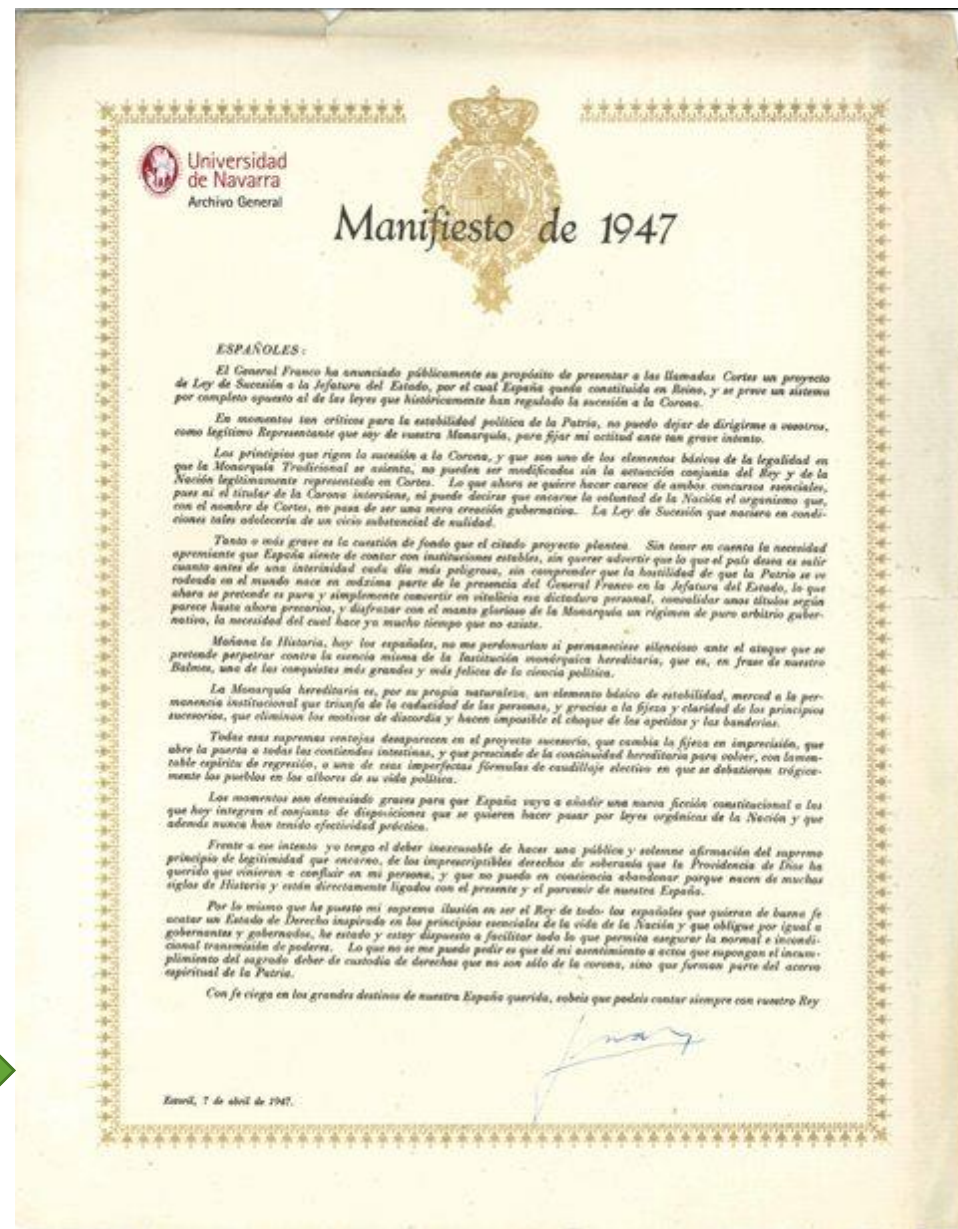

Fotografia d'Alfons XIII a Fontainebleau (França) l'any 1931

Alfons XIII va morir a l'exili a Roma el febrer de 1941.

L'hereu a la corona, **Joan de Borbó**, va denunciar al **Manifest d'Estoril** (Portugal), que la **Ley de Sucesión** era il·legal i no la reconegué vàlida.

Universidad de Navarra
Archivo General

Manifiesto de 1947

ESPAÑOLES:

El General Franco ha anunciado públicamente en propósito de presentar a las llamadas Cortes un proyecto de Ley de Sucesión a la Jefatura del Estado, por el cual España quedaría constituida en Reino, y se prevé un sistema por completo ajeno al de las leyes que históricamente han regulado la sucesión a la Corona.

En momentos tan críticos para la estabilidad política de la Patria, no puedo dejar de dirigirme a vosotros, como legítimo Representante que soy de nuestra Monarquía, para fijar mi actitud ante tan grave intento.

Los principios que rigen la sucesión a la Corona, y que son uno de los elementos básicos de la legalidad en que la Monarquía Tradicional se asienta, no pueden ser modificados sin la actuación conjunta del Rey y de la Nación legítimamente representada en Cortes. Lo que ahora se quiere hacer carece de ambos caracteres esenciales, pues ni el titular de la Corona interviene, ni puede decirse que encare la voluntad de la Nación el organismo que, con el nombre de Cortes, no pasa de ser una mera creación gubernativa. La Ley de Sucesión que naciere en condiciones tales adolecería de un vicio substancial de nulidad.

Tanto o más grave es la cuestión de fondo que el citado proyecto plantea. Sin tener en cuenta la necesidad apremiante que España siente de contar con instituciones estables, sin querer advertir que lo que el país desea es salir cuanto antes de una incertidumbre cada día más peligrosa, sin comprender que la hostilidad de que la Patria se ve rodeada en el mundo nace en noventa y nueve por ciento de la presencia del General Franco en la Jefatura del Estado, lo que ahora se pretende es pura y simplemente convertir en vitelino esa dictadura personal, consolidar unas titides según parece hasta ahora precarias, y disfrutar con el manto glorioso de la Monarquía un régimen de puro arbitrio gubernativo, la necesidad del cual hace ya mucho tiempo que no existe.

Mañana la Historia, hoy los españoles, no me perdonarían si permaneciese silencioso ante el ataque que se pretende perpetrar contra la esencia misma de la institución monárquica hereditaria, que es, en frase de nuestro Balmes, uno de los conquistas más grandes y más felices de la ciencia política.

La Monarquía hereditaria es, por su propia naturaleza, un elemento básico de estabilidad, merced a la permanencia institucional que triunfa de la caducidad de las personas, y gracias a la firmeza y claridad de los principios sucesorios, que eliminan los motivos de discordia y hacen imposible el choque de los apetitos y las banderías.

Todas esas supremas ventajas desaparecen en el proyecto sucesorio, que cambia la firmeza en imprecisión, que abre la puerta a todas las contiendas intestinas, y que prescinde de la continuidad hereditaria para volver, con lamentable espíritu de regresión, a una de esas imperfectas fórmulas de caudillaje electivo en que se debatieron trágicamente los pueblos en los albores de su vida política.

Los momentos son demasiado graves para que España veya a añadir una nueva ficción constitucional a las que hoy integran el conjunto de disposiciones que se quieren hacer pasar por leyes orgánicas de la Nación y que además nunca han tenido efectividad política.

Frente a ese intento yo tengo el deber inexcusable de hacer una pública y solemne afirmación del supremo principio de legitimidad que encarna, de los imprescriptibles derechos de soberanía que la Providencia de Dios ha querido que vivieran e confiar en mi persona, y que no puedo en conciencia abandonar porque nacen de muchas siglos de Historia y están directamente ligados con el presente y el porvenir de nuestra España.

Por lo mismo que he puesto mi supremo ilustre en ser el Rey de todos los españoles que quieran de buena fe acatar un Estado de Derecho inspirado en los principios esenciales de la vida de la Nación, y que obligo por igual a gobernantes y gobernados, he estado y estoy dispuesto a facilitar todo lo que permita asegurar la normal e incondicional transmisión de poder. Lo que no se me puede pedir es que dé mi asentimiento a actos que supongan el incumplimiento del sagrado deber de custodia de derechos que no son sólo de la corona, sino que forman parte del acervo espiritual de la Patria.

Con fe ciega en los grandes destinos de nuestra España querida, sobre que podéis cantar siempre con vuestro Rey

Estoril, 7 de abril de 1947.

